National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 14.07.1933, page 2

אמר עזמות...

מתוך שבע הלשונות הרשמיות המוכרות בעיר העבריה הראשונה שלנו, השיגה את השיאון (ריקורד בלע"ז), לא השפה הרוסית, כפי שחושבים תמיד, ולא השפה ההיטלרית, כפי שסוברים עכשו (שחרי היהודים אוהבים לדבר דוקא בשפה זו שמכים אותם...) — כי אם השפה הפולנית, שאפילו תימניות זקנות התחילו מדברות „פולנית" בזמן האחרון בבית המשפט העברי בת"א...

את העובדה המתמיהה והמוזרה הזו שמעתי בשבוע זה מפי הבעל־דבר בעצמו, כלומר מפי השופט החביב שיחיה, בלשונו ההור־מוריסטית הידועה.

אשה תימניה זקנה, שזופת עור וקמוטת פנים, תבעה לדין גוי אחד, שגנב ממנה—לפי דבריה—גינית של פח ברזל לכביסה, והערבי נשבע באללה ונביאיו כי קנה הגינית בכספו לפני כמה חדשים מיהודי אחד ב„תאל־אביב". ומחמת שבפלשתינה (א"י) ישנם בלי שום ספק יותר משלש מאות אלף ערבים המשתמשים בגיניות כאלו, ע"כ דרש השופט מאת התובעת לתת סימנים לגינית „שלה". ואולם כאן נתקל השופט בקושי אחר: באיזו שפה תדבר הזקנה?—לא היתה לשון משותפת ביניהם. פנתה התימנית אל השופט ואמרה לו בעברית לקויה שלה: „עברית, אני לא יודעת בטוב... ערבית, הלא אתה לא תרצה לשמע... ו אני אדבר פולנית"...

תמה השופט מאד למשמע אזניו וחשב בלבו—להיכן הגיעה שפתו של פילסודסקי בא"י?!

— „יודעת את לדבר פולנית?"—שאל בתמיה גדולה.

— „בוואדאי!" — ענתה הזקנה בסערות תימן—„איך נעגאן אין גאם, איך געקויפט דאס" (אני הלכתי אל השוק, אני קניתי זה).

שפת הז'רגון של האשכנזים נקראת, כידוע, בשם „פויליש", והתימניה תרגמה את זה פולנית...

* * *

אמרו חז"ל „אין חלום בלא דברים בטלים", ואולם יסלחו לי כל חכמינו ותנאינו, גם כל אמוראינו וסבוראינו אם אומר להם כי ישנם חלומות שאינם „דברים בטלים", ושהם מתגשמים דוקא ונעשים לדברים שבמציאות, והחלום הנורא של היהודי מטבריה הלא יוכיח!

אותו היהודי האומלל, שנמחץ ראשו של בנו הקטן בין שתי מכוניות בוואדי־חרמיה, כידוע — כך ספר לי הנהג של אותה מכונית־קטלנית, מתוך מכתוריות ודכאון־לב נורא—אותו האב השכול ראה בחלומו, בלילה שלפני נסיעתו, „חתונה שחושבתה"... שלושה יהודים נהרגו בחתונה זו ובתוכם קרוב שלו ר' שלמה יפה, כשמו של הילד האומלל, זכרונו לברכה ולא עוד אלא שבחלומו זה נסע אל החתונה ביום ששי וחזר ביום ראשון, ממש ביום זה שחזר מירושלים וקרה האסון...

וכשירד היהודי מטבריה בבקר לנסע עם משפחתו ירושלימה, חזר פתאום מהמדרגות ואמר לאשתו: „את יודעת? החלטתי לבלי לנסע", וספר לה את כל החלום.

— דברים בטלים!—ענתה היא בביטול — מה יאמרו הבריות? שאתה מאמין ל„וייבערשע זאכן"? (לדברים שהנשים מאמינות בהן?)... והשנית, הלא פנינו כבר כרטיסים לנסיעה? והחפצים כבר ארוזים?

בקיצור, כשנגזר מן השמים, לא יועיל שום דבר. הם נטלו את חבילותיהם ואת ילדם והלכו מתוך פקפוקים והרהורים אל המכונית. שם ספר האב לבעל־המשרד את חלומו. הנהגים עמדו ושמעו בשבע אזנים, ומחמת — מוסיף הנהג־המספר שלי בלשונו—שה„שופריה" שלנו מאמינים ב„דברים כאלה", נקבע החלום גם בלבי ולא יצא מדעתי כל הדרך, עד שבא פתאום האסון הנורא וקרה מה שקרה...

ועדיין אין מאמינים בחלומות!

* * *

וכך דרכו של יהודי, שהוא אוהב להדחק במקום שאין אוהבים אותו ולרוץ תמיד למקום שאין מזמינים ושאין סובלים אותו.

ולפיכך, כשקראתי בעתונים שלא הרשו לעתונאים היהודים להכנס לתערוכה הערבית בעירנו גמרתי אומר בלבי להכנס דוקא אל התערוכה, ויהי מה!

מחמת שאני—עליכם לדעת, רבותי!—יהודי מאותם היהודים שהם עקשנים ונוסף לזה גם „חתיכת" עתונאי וסופר בישראל, כלומר בן לעם קשה עורף. כשאוסישקין למשל, אומר: אין לך דבר העומד בפני הרצון, אני אומר: בפני הלצון, וכשהוא אומר „לא!" אז „לא!"—ואצלי, כ„שהם" אומרים: „לא!" אז „כן!".

מה עשיתי? — נטלתי את שתי רגלי והן הוריבילוני ישר לרחוב ממילא בדרך לתערוכה אשר ממול לבית־הקברות... ראיתי והנה שני ערבים יושבים בפתח השער של ההיכל הגדול והנורא ומרמזים לכל באי האולם אל הקופה מן הצד. שם ישב בפנים ההיכל ה„גזבר" והושיט את הכרטיסים מבעד לשבכה, תוחב את ידו לקבל את המזומנים ולמסור את הכרטיס, כדרך שנותנים אוכל לקופים ולהיות בגן־הזיאולוגי בקהיר, להבריל, כמו שנאמר: אליך לא יגש רק בעיניך הביט ושלומת רשעים תראה...

בקיצור, פניתי לצדדין, הוצאתי מתוך היקי את התרבוש שלי וחבשתיו פאר לראשי. נגשתי ישר לשוער, לחשתי באזנו הימנית או השמאלית (אני זוכר בדיוק!) את המלה „מופתי", ולשמע האמרה הזו קפץ השוער ממקומו ויחד עם חברו השתחוו לפני בקידה מזרחית, בתשומת־יד על הלב כמנהג שכנינו שירשו את מידת הכנסת אורחים עוד מזקננו המשותף אברהם אבינו ז"ל, פתחו לפני את השער לרוחה—„תפאדאלל, יא סידנא!" (ברוך הבא, ידידנו!) ואני צעדתי קוממיות ישר לתוך האולם. והנה קפצה לקראתי בחורה נאה ומאד הגונה, ומבלי דבר דבר תקעה באצבעותיה הענוגות לדש בגדי „מדליה־של־זהב" ב...שני גריש—הכל כמו בירידי־המזרח של „תאל־אביב"!...

ומה אומר לכם, רבותי? ראיתי שם מה שלא ראתה שפחה על הים ועל היבשה וברקיע השמים, ואפילו את „סיר המות" מ„לונא בארק" של ת"א... ראיתי שם מתוצרת הארץ המובחרה של סורדיה בגדאד ומצרים, אבל של פלסטין, כלומר: א"י בראשיתיבות, כמעט לא כלום!

ומחמת, שיודע אני בכם, שהנכם סקרנים ורוצים לשמוע ממני כאן קצת ממה שראיתי שם, עלי להודיעכם, חביבי, שאעפ"י שאיני לא עתון ולא חבר לאגודת העתונאים ולא „רפורטר" ולא כלום, אלא „עזמות"—בכ"ז החלטתי, לשם סולר־דאריות גמורה, לדחות את התיאור עד לאחר התערוכה...

לע"ע יכול אני, אם תרצו, לספר לכם רק מה ששמעתי שם, קצת רכילות ולשון־הרע: הנה, למשל, מספרים כי כל התערוכה הזו לא באה אלא כדי להראות לכל באי־עולם שהיהודים אינם בחינת „בן־יחיד" לתערוכות, וכי גם הם יודעים את ה„קונין" הזה. זמנה של התערוכה היה עוד בקיץ העבר, שנת 1932, אלא שנדחתה לקיץ זה מפני טעם פשוט וקטן—חוסר המזומנים, במחילה...

ובכדי למשך את הקהל אל ה„מערד", החליטו ה„מאכערס" שלהם להכין „אטראקשיונס", דהיינו: כידוע, עשתה המזמרת הערבית ממצרים, אום־קלסום, סבוב במזרח וקבעה בתכניתה לערך שני נשפי־זמרה בא"י בדרכה חזרה מסוריה למצרים. המזמרת הנ"ל היא מפורסמה בקולה הנעים ובזמרתה היפה, וע"כ היא מקבלת בעד נשף־לילה אחד לא פחות ולא יותר מן 100 לירות מצריות. ואולם בהתחשב עם מצבם של בני א"י, הסכימה גם להוריד ממחיר זה.

ועד התערוכה פנה למזמרת זו ובקש ממנה לנדב נשף אחד מזמרתה ומגרונה לטובת התערוכה. ואולם בהיות שתערוכה זו אינה, כנראה, מעשה צדקה כי אם „ביזנס" גרידא, לא הסכימה לימר שלעמל"קפ, למרות כל אהדתה לבני הארץ. לא הועילו כל האיומים, שלא יתנו לה רשיון לערוך נשף זמרה בעיר בירתנו, אם לא תציית להם לשיר „באלאש"—היא ותרה על ירושלים, הנעימה זמירות רק ביפו, ותמונותיה המודבקות על כתלי ירושלים דוממות...

* * *

ואחד מחברי המערכת פרסם בזמן האחרון מודעה קצרה בעתוננו כי דרושה לו צעירה לעבודה ספרותית או משרדית פרטית ובקש להמציא לו את ההצעות בכתב תחת המספר 13.

ומה אומר לכם, רבותי?—המספר 13, שהוא ארור אצל הגויים נעשה לברכה אצלנו — יותר ממאתים מכתבים הגיעו בשבוע אחד, מירושלים ת"א ומיתר ערי הארץ, חוץ מבקורים פרטיים, שיהות תלפוניות ומברקים.

ואולם, לא זאת רציתי לספר לכם, חביבי, כי כוונתי למסור לכם בזה, לדוגמא, שני מכתבים ש„מחבתי בלא ידיעת בעלים, ושהנני רוצה להקריא לפניכם בזה מלה במלה ובסוד גמור, כמובן.

מ כ ת ב א'

לכבוד מספר 13.

מעתון „דאר היום" של היום הנוכחי נודעתי בנידון דרישת עבודת כתיבה עברית לשעות מספר ביום; אי לזאת הנני לוקחת לי את החופש לשאול: מה חסה התנאים והיכן מקום העבודה, ותקוותי תשעשעני, שלמרות המחסור בתעודת הוראתי, וידיעותי בטיב השפה, ונטל עשרים ושמונה שנותי, למרות כל אלה תתכן אולי הגשמת אפשרות קבלת העבודה, עלי רק להעיר שבתור ילידת הארץ הן גדלתי על ברכי השפה, ואולם תעודות אין לי, מכיון שבטרם גמרי ללמוד נשאתי, ואולם היות שזה שנים מספר מאז הנשואים עזבנו ערירים משוללי ילדים, אי לזאת חפצתי להקדיש שעות מספר ביום לעבודה היות ועבודת יתר אין לי.

ברחשי כבוד,
ה—נ. תל־אביב

מ כ ת ב ב'

5.7.33

לכבוד מערכת „דאר היום", עבור מספר 13.

כפי שקראתי בעתונכם, דרושה לכם צעירה היודעת עברית טוב. לכן הנני מציגה את עצמי ומקוה שאשביע את רצונכם.

נמצאת ברשותי תעודת גמר מביה"ס לבנות לחל.

ברגשי תודה,
שפחתך הנאמנה,
פ נ